

АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ПРИРОДИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ГРОМАДЯН

Ісаєнко В. М., доктор біологічних наук, професор

Маджд С. М., доктор технічних наук, професор кафедри екології та екоменеджменту

Національний університет харчових технологій, м. Київ

З перших днів військових дій Російської Федерації проти України тривають постійні руйнування житлових будівель, закладів соціальної сфери, культури, освіти, охорони здоров'я, об'єктів критичної інфраструктури, промислового виробництва, житлово-комунальних господарств та адміністративних будівель, що завдає непоправної шкоди економіці нашої країни [1]. Проте, окрім руйнування урбо- та агроландшафтів, об'єктів транспортної інфраструктури, логістичних центрів, будівель, критичних об'єктів життєзабезпечення країни, каналізації, систем водопостачання, об'єктів захоронення та перероблення відходів інтенсивного шкідливого впливу від військових дій зазнають і складові навколишнього природного середовища. Обстріли призводять до забруднення атмосфери, руйнують наземні та водні екосистеми провокуючи широкомасштабні структурно-функціональні зміни в них з довгостроковими наслідками для довкілля в цілому та для здоров'я людей [2, 3].

Найбільшого впливу довкілля зазнає безпосередньо на межі військових зіткнень та в зоні їх впливів, хоча, і в місцях опосередкованих впливів, чиниться згубний вплив на довкілля, зокрема на рослинний та тваринний світ, на якість повітря, води та ґрунту, а також, на здоров'я людей та її оточення. Таких опосередкованих впливів зазнають міста, що не знаходяться на межі зіткнень, а піддаються регулярним обстрілам. Під час ракетних ударів, обстрілів безпілотними літальними апаратами Shahed, необоротних змін зазнає навколишнє природне середовище, як в містах та населених пунктах, так і за їх межами. Задля деморалізації наших громадян особливо інтенсивно масовані ракетні атаки завдавались по столиці України – місту Києву. Так за травень минулого року, коли росіяни суттєво збільшили інтенсивність та масштаби повітряних ударів по всій Україні, Київ зазнав 17 ракетних атак [2, 4]. Зрозуміло, що такі обсяги ракетних ударів не могли не позначитись на якості атмосфери, гідросфери та літосфери, на стані рослинного та тваринного світу та на здоров'ї мешканців міста.

Постійні бомбардування і обстріли столиці призвели до викидів значних обсягів хімічних речовин токсичної дії у навколишнє середовище, що стало причиною неминучого забруднення токсикантами атмосферного повітря, водойм та ґрунтового покриву. Це в свою чергу, призвело до виникнення проблем пов'язаних із здоров'ям киян. Вплив хімічних речовин токсичної дії призвів до збільшення скарг, серед мешканців Києва, на ускладнення дихання, подразнення шкіри, слизової оболонки ока, на алергічні реакції та респіраторні захворювання. До того ж, постійні, неодноразові обстріли міста,

в денний та нічний час, призвели до хронічного недосипання жителів, хронічної втоми, зниження стресостійкості та до підвищення рівня тривожності, що неминуче призвело до дисбалансу у функціонуванні нервової, ендокринної та серцево-судинної систем [4-5].

Ракетні масовані атаки завдають згубного впливу здоров'ю не лише киян, а і мешканцям таких міст як Харків, Одеса, Дніпро, Миколаїв, Херсон, Суми.

Активні ракетні обстріли з боку окупаційних військ Російської Федерації завдали непоправної шкоди свійським і диким тваринам та рослинам, а також об'єктам природо-заповідного фонду розташованим на території нашої держави і є екологічним злочином проти довкілля України.

Одним із яскравих прикладів воєнних злочинів проти природи України є підлив греблі Каховського водосховища російськими окупантами. Житла людей та середовище існування тварин були майже вщент знищено, люди та тварини опинились в жахливих умовах, які загрожували не лише їх здоров'ю, а і життю (рис. 1).

Рис. 1. Підтоплення житлових масивів на територіях прилеглих до Каховського водосховища

Тобто, склалася така еколого-небезпечна ситуація, яка потребувала прийняття негайних управлінських рішень на державному рівні, задля підвищення рівня екологічної безпеки даної території та відновлення її еколого-збалансованого стану. І таке рішення, з боку держави, були прийняті, через ухвалення постанови Кабінету Міністрів України Про реалізацію експериментального проекту «Будівництво Каховського гідровузла на р. Дніпро. Відбудова після руйнування Каховської ГЕС та забезпечення сталої роботи Дніпровської ГЕС у період відбудови» (18 липня 2023 року). Це дає надію, щодо можливості, в найближчій перспективі, відновлення належного рівня екологічної безпеки даної місцевості, оскільки в умовах військової агресії є вкрай ускладненим забезпечення належного рівня екологічної безпеки, захисту довкілля та подолання катастрофічних наслідків спричинених злочинними діями російської армії проти природи [5].

З кожним днем кількість постраждалих від російської агресії проти України невідомо зростає. Неминуче зростають збитки обумовлені руйнуванням природних екосистем, погіршується екологічна ситуація в країні в цілому. Наразі збитки для довкілля від війни в Україні становлять два трильйони гривень, за підрахунками Міндовкілля.

Отже, в ході військових дій розв'язаних Російською Федерацією проти народу України наша держава втрачає найцінніше що в неї є – це життя та здоров'я своїх громадян, а також безпечне для життя та здоров'я довкілля, оскільки в умовах війни унеможливлене гарантування державою належного рівня екологічної безпеки своїм громадянам та довкіл्लю. Проте, у повоєнній Україні одним із важливих пріоритетів має бути включення екологічних збитків, обумовлених злочинами Росії проти природи України, до Програми відбудови України.

Література:

1. Десятки будинків, заклади культури та критичної інфраструктури пошкоджені. Що відомо про ракетний обстріл Києва Суспільні новини <https://suspilne.media/291526-kiiv-potrapiv-pid-raketnij-obstril-so-vidomo/>
2. Масовані удари по Україні у травні: Скільки ракет і дронів збили сили ППО <https://suspilne.media/495616-masovani-udari-po-ukraini-u-travni-skilki-raket-i-droniv-zbili-sili-ppo/>
3. Природа та війна: як російська агресія вплинула на довкілля <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/08/infografika/suspilstvo/pryroda-ta-vijna-yak-rosijska-ahresiya-vplynula-dovkillya>
4. Бондар О.І. Екологічні виклики щодо європейської інтеграції України // О.І. Бондар, С.М. Маджд, С.І. Чернов, О.М. Коваль / «Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України»: Міжнарод. наук.-практич. конф., 21.04.2023 р.: тези доп. – Харків: 2023 – С. 254–256.
5. Маджд С.М. Проект відновлення Каховської гідроелектростанції задля сталого розвитку суспільства // С.М. Маджд / «Екологія, ресурси, енергія»: Міжнарод. наук.-практич. конф., 22-24 листопада 2023 р.: тези доп. – К.: 2023 – С. 29.